

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים חיצוניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ב, 2012
מספר השאלון: 212,011105

הבנה, הבעה ולשון

לעולים חדשים – שאלון א'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.

פרק א	–	הבנה והבעה	–	50 נקודות
פרק ב	–	הפועל	–	10 נקודות
פרק ג	–	שם העצם	–	10 נקודות
פרק ד	–	שם המספר	–	5 נקודות
פרק ה	–	תחביר	–	25 נקודות
	–	סה"כ	–	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) בשאלון זה אין בחירה בין שאלות.

(2) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.

(3) לכתובת טיוטה אפשר להשתמש בעמודים האחרונים (13-14) של השאלון.

(4) יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני ושמירה על כללי הדקדוק.

(5) אין להשתמש במילון.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

פרק א — הבנה והבעה (50 נקודות)

קרא את המאמר שלפניך, וענה על כל השאלות 1-8.

ההשפעות של התקשורת על ילדים

(מעובד על פי כרם, א'*. מרכז רפואי "הדסה". אוחזר ב-17 בינואר 2012)

מ־ <http://www.hadassa-med.com/children/he-IL/parents/conference>

אנו חיים בתקופה שבה מתרחשת מהפכה בתקשורת. הטלוויזיה משדרת בכל שעות היממה, והאינטרנט והפייסבוק מאפשרים קשר בלתי פוסק בין אנשים. למהפכה בתקשורת יש מחיר כבד שמשלמים בעיקר ילדים.

כיום ילדים צופים בטלוויזיה כארבע שעות ביממה, משתמשים במחשב כשעה וחצי, ומשחקים במשחקי וידאו כשעה ורבע. בסך הכול הם יושבים בממוצע כשבע שעות וחצי ביממה מול המסך, ובקיץ, בתקופת החופש הגדול — הרבה יותר.

ב־80% מן הבתים הטלוויזיה פתוחה כמעט כל הזמן, גם כשלא צופים בה. בבתים אלה הילדים צופים בטלוויזיה יותר מן הממוצע. בדרך כלל הם צופים בטלוויזיה לבדם, בלי פיקוח של מבוגר. שעות הצפייה נמשכות עד שעות הלילה המאוחרות, לעתים אחרי חצות. ברבות מן התכניות שהילדים צופים בהן יש אלימות והשפה בהן גסה.

בנושא השימוש במחשב, הילדים מקדישים כ־25% מזמן השימוש בו לתקשורת עם חברים, כ־20% מהזמן הם מקדישים למשחקים, וכ־6% — לצפייה בסרטונים. משמעות הדבר היא שהמחשב אינו משמש את הילדים רק לצורכי למידה, אלא בעיקר לתקשורת ולצפייה בתכנים שהם בוחרים בעצמם.

השימוש הרב באמצעי התקשורת משפיע על הבריאות של הילדים. יותר ויותר ילדים סובלים כיום ממחלות שבעבר רק מבוגרים סבלו מהן. השימוש הרב באמצעי התקשורת גורם להם בעיות בהתפתחות, ביצירת קשרים חברתיים ובלמודים, ואף גורם להם דיכאון. במחקרים נמצא כי יש קשר ישיר בין צפייה בטלוויזיה ובין השמנה. ילדים שמבלים שעות רבות מול המסך אינם עוסקים בפעילות גופנית, ולעתים קרובות הם אוכלים חטיפים או ארוחות לא מסודרות מול המסך, במקום ארוחה מסודרת עם המשפחה.

* פרופסור איתן כרם הוא מנהל האגף לרפואת ילדים, המרכז הרפואי הדסה.

(שים לב: המשך המאמר בעמוד הבא.)

מספר שעות השינה של ילדים פחת מאוד, משום שבמקום לישון הם צופים בטלוויזיה, משחקים במשחקי וידאו, גולשים באינטרנט ושולחים מסרונים (sms). ילדים רבים סובלים מהפרעות הנגרמות מחוסר שינה. ההפרעות האלה גורמות להשמנה ולפגיעה בקשב ובריכוז.

לא מעט תינוקות וילדים גדלים ומתפתחים מול הטלוויזיה. מתברר שילדי גן שצפו בטלוויזיה אינם מבינים נכון את המציאות: הם אינם יודעים להפריד בין העולם שהם רואים בטלוויזיה ובין המציאות שבה הם חיים. תפיסה שגויה של המציאות גורמת לבלבול בין טוב לרע ומחזקת התנהגות אלימה.

מחקרים מראים שטלוויזיה בחדר הילדים עלולה להשפיע לרעה על הציונים של הילדים במתמטיקה, בקריאה, בשפות ובאמנות. לדברי המורים, ילדים שצופים בטלוויזיה יותר מן הממוצע הם ילדים עם דמיון מפותח פחות. הם אינם מצליחים לשתף פעולה עם אחרים, אינם יוזמים דברים בעצמם ואינם שואפים להצלחה. רבים מהם בדרך כלל משועממים, מדוכאים ונוטים לריב עם חבריהם.

איך אפשר לשנות את המצב?

- לא מומלץ להפעיל את הטלוויזיה כל הזמן.
- חשוב להחליט עם הילדים באילו תכניות מותר להם לצפות.
- חשוב לקבוע עד איזו שעה מותר לילדים לצפות בטלוויזיה.
- לאסור אכילה מול הטלוויזיה.
- לא מומלץ להכניס טלוויזיה לחדר הילדים.

ענה על כל השאלות 1-7, על פי המאמר.

1. א. מהי המהפכה המתרחשת היום בתקשורת, לפי תחילת המאמר? (2 נקודות)

ב. כיצד מהפכה זו משפיעה על השימוש של הילדים באמצעי התקשורת?

ציין שתי דוגמאות מן המאמר. (2 נקודות)

2. א.

"ילדים צופים בטלוויזיה כארבע שעות ביממה". (שורה 4)

מה פירוש המילה **יממה**? (2 נקודות)

הקף את התשובה הנכונה.

12 שעות 24 שעות 48 שעות 6 שעות

ב.

"בבתים אלה הילדים **צופים** בטלוויזיה יותר מן הממוצע". (שורות 7-8)

לפניך רשימה של צירופים. **הקף** רק את הצירופים שאפשר לצרף לפועל **צופים ב...**

(4 נקודות)

הצגות תאטרון, מוזיקה קלסית, סכנה לבריאות, משחקי ספורט, עתיד רחוק.

ג. ציין למה מכוונת כל אחת מן המילים שלפניך. (4 נקודות)

— אלה (שורה 7)

— מהן (שורה 16)

3.

הקף את התשובה הנכונה. (4 נקודות)

בשורות 12-14 כתוב: "משמעות הדבר היא שהמחשב אינו משמש את הילדים רק לצורכי למידה,

אלא בעיקר לתקשורת ולצפייה בתכנים שהם בוחרים בעצמם".

הכוונה במשפט זה היא:

א. המחשב משמש אך ורק לתקשורת ולצפייה בתכנים שהילדים בוחרים, ואינו משמש

בכלל לצורכי למידה.

ב. הילדים משתמשים במחשב רק לצורכי למידה ולא לתקשורת ולצפייה בתכנים שהם

בוחרים בעצמם.

ג. המחשב משמש את הילדים באותה מידה גם לצורכי למידה וגם לתקשורת ולצפייה

בתכנים שהם בוחרים בעצמם.

ד. המחשב משמש את הילדים יותר לצורכי תקשורת וצפייה בתכנים שהם בוחרים בעצמם,

ופחות לצורכי למידה.

4.

במאמר מוזכרות דוגמאות בתחומים שונים לבעיות שגרמה המהפכה בתקשורת לילדים.

השלם את הטבלה שלפניך. (4 נקודות)

	התחום	דוגמה לבעיה
א.	בריאות	
ב.		ירידה בציונים
ג.		

5. בסוף המאמר הכותב ממליץ על דרכים לפתרון הבעיות.
בחר בהמלצה אחת, והבע את דעתך עליה. נמק את דבריך. (5 נקודות)

6. לפניך שתי תמונות. כתוב מתחת לכל תמונה משפט מתאים על פי המאמר. (4 נקודות)

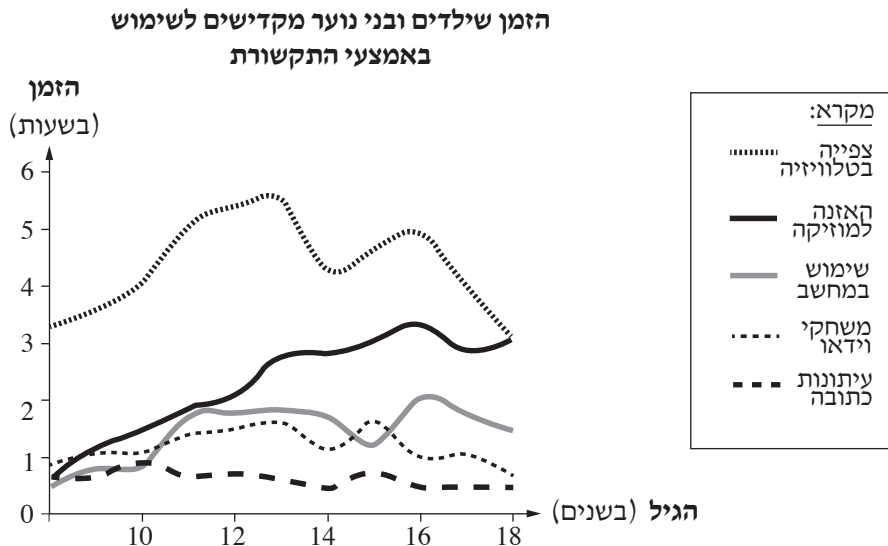

(1)

(2)

7. לפניך תרשים הנלווה למאמר. התבונן בתרשים, וענה על שלושת הסעיפים א-ג שאחריי.

א. על פי התרשים, למה מקדישים ילדים ובני נוער את הזמן הרב ביותר?

העתק מן המאמר משפט המחזק את תשובתך.

(3 נקודות)

ב. על פי התרשים, ציין אמצעי תקשורת שכמעט לא חל שינוי בשימוש בו בגילים השונים.

(2 נקודות)

ג. מה אפשר ללמוד מן התרשים על האזנה למוזיקה ועל השימוש במחשב אצל בני נוער בני 18?

(4 נקודות)

8. הבעה (10 נקודות)

יש הטוענים כי בני נוער רבים מתנהגים לפעמים באופן שפוגע בבריאותם בגלל לחץ חברתי. לדוגמה, הם ישנים מעט ואוכלים מאכלים המזיקים לבריאותם. הבע את דעתך על טענה זו, ונמק את דבריך (כתוב 8-10 שורות). תוכל להשתמש בחלק התחתון של העמוד כטיוטה.

טיוטה

פרק ב – הפועל (10 נקודות)

ענה על שתי השאלות 9-10 (לכל שאלה – 5 נקודות).

9. א. לפניך שני זוגות משפטים. בכל זוג השלם את שם הפעולה החסר על פי השורש של הפועל המודגש.

(1) הצפייה בטלוויזיה משפיעה על בריאות הילדים.

ה. _____ הזאת מזיקה.

(2) ילדים אוכלים חטיפים בזמן הצפייה בטלוויזיה.

מחקרים מראים כי _____ מסודרת עם המשפחה מפחיתה השמנה.

ב. לפניך שלושה זוגות משפטים. בכל זוג השלם את שם הפועל החסר על פי השורש של הפועל המודגש.

(1) חשוב שילדים יקדישו זמן גם לפעילות גופנית.

מומחים ממליצים _____ לפעילות גופנית לפחות שעה ביום.

(2) רופאי ילדים באמריקה פרסמו לאחרונה סקר שבדק כמה שעות ביום ילדים צופים בטלוויזיה.

חשוב _____ את תוצאות הסקר.

(3) כיום בני נוער מתקשרים זה לזה בדרך כלל באמצעות המחשב.

מבוגרים רבים עדיין מעדיפים _____ לחבריהם בטלפון.

10. לפניך שיחה בין שני חברים. השלם את הפעלים החסרים בקטע שלפניך, על פי השורש בסוגריים.

— שלום יוסי, שמעתי שהיית חולה, ו _____ (ד-א-ג) לך. מה שלומך היום?

— תודה, הרבה יותר טוב.

— אני שמח לשמוע. מה עשית?

— עשיתי את מה שהרופא _____ (מ-ל-צ) לי לעשות, ועכשיו אני _____ (ה-ל-ך)

ברגל חצי שעה בכל בוקר.

— נפלא! האם ההליכה _____ (ש-פ-ר) גם את ההרגשה שלך?

— בוודאי, אני _____ (ר-ג-ש) עכשיו הרבה יותר טוב.

פרק ג — שם העצם (10 נקודות)

ענה על שתי השאלות 11-12 (לכל שאלה — 5 נקודות).

11. א. (1) הילדים צופים בתכניות טלוויזיה שאינן מתאימות לגילם.

כתוב את צורת היחיד של המילה **תכניות**: _____

(2) השימוש הרב במחשב גורם ל**בעיות חברתיות**.

כתוב את צורת היחיד של הצירוף **בעיות חברתיות**: _____

(3) ילדים צופים בטלוויזיה עד **שעות מאוחרות** בלילה.

כתוב את צורת היחיד של הצירוף **שעות מאוחרות**: _____

ב. (1) חוקרים ממליצים לאכול ארוחה משותפת סביב השולחן.

כתוב את צורת הרבים של המילה **שולחן**: _____

(2) מהי הדרך הטובה ביותר להתמודד עם הבעיה?

כתוב את צורת הרבים של הצירוף **הדרך הטובה**: _____

12. כינויי קניין

א. לפניך קטע מכתבה ובו מילים מודגשות.

קרא את הקטע, וענה על הסעיפים (1)-(2) שאחריו.

אזהרה: הטלוויזיה מזיקה לבריאות

חוקרים קובעים כי צפייה מרובה של ילדים בטלוויזיה עלולה להשפיע לרעה על

בריאותם. לפי **מחקריהם**, ההשפעות יכולות להיות פיזיות ורגשיות.

(1) במקום המילה **בריאותם**, אפשר לומר בשתי מילים: _____

(2) במקום המילה **מחקריהם**, אפשר לומר בשתי מילים: _____

ב. בריאיון שצורף לכתבה אמרה פסיכולוגית לילדים:

התקשורת חושפת את הילדים לתכניות שאינן מתאימות לגיל שלהם, ואין להם כלים

להתמודד עם מה שהם רואים.

במקום צירוף המילים **לגיל שלהם**, אפשר לומר במילה אחת: _____

פרק ד – שם המספר (5 נקודות)

ענה על שאלה 13.

13. כתוב במילים את המספרים המודגשים בקטע שלפניך.

במחקר שערך ארגון בריאות בשנת **2009** _____ נמצא כי בני נוער הסובלים מהשמנה זקוקים לשירותי בריאות יותר מבני נוער שאינם סובלים מבעיה זו. במחקר השתתפו **710** _____ בני נוער. בקבוצת הניסוי השתתפו **363** _____ נערות ונערים הסובלים מהשמנה, ושאר המשתתפים נבדקו לצורך השוואה. כל הנבדקים היו בני **16** _____. הממצאים העיקריים הראו כי בני הנוער מקבוצת הניסוי ביקרו במרפאה **25** _____ פעמים יותר מבני הנוער האחרים.

פרק ה – תחביר (25 נקודות)

ענה על חמש השאלות 14-18 (לכל שאלה – 5 נקודות).

14. א. כתוב את המשפט שלפניך כמשפט בדיבור עקיף.

רופאים ממליצים לבני נוער: "שתו מים בזמן הארוחות, גם כשלא חם לכם וגם כשאינכם צמאים".

ב. כתוב את המשפט שלפניך כמשפט בדיבור ישיר.

מומחים לתזונה מציעים לילדים לאכול ארוחת בוקר בריאה, ולהפסיק לאכול כשהם מרגישים שבעים.

15. א. לפניך שתי תשובות מסקר שנערך לבני נוער. כתוב את השאלה המתאימה לכל תשובה, לפי החלק המסומן (ראה דוגמה במסגרת).

דוגמה: השאלה: כמה זמן ביום אתה צופה בטלוויזיה?
תשובה: אני צופה בטלוויזיה שלוש שעות ביום.

(1) השאלה: _____

התשובה: אני צופה בטלוויזיה לבד.

(2) השאלה: _____

התשובה: אני צופה בתכניות בידור.

- ב. במשפטים שלפניך חסרות מילים. כתוב בכל מקום ריק את המילה המתאימה מבין המילים שבסוגריים.

(1) מסקר שנערך לאחרונה עולה כי בשנת 2011 _____ (צפו / צפה) בני נוער

בטלוויזיה ארבע שעות בממוצע ביום, לעומת שלוש שעות בממוצע ביום בשנת 2009.

(2) ראש צוות המחקר אמר: "אנחנו רואים שינוי _____ (מהירה / מהיר) בהרגלי

הצפייה של בני הנוער".

(3) החוקרים ציפו שאמצעי התקשורת האחרים, כמו האינטרנט והטלפון הנייד

_____ (יגרמו / יגרורו) לבני הנוער לצפות פחות בטלוויזיה, אך התברר ההפך,

בני נוער צופים בה יותר.

16. הוסף בקטע את ה"א הידוע בק במקומות המתאימים.

בכל בתי _____ ספר בישראל צריכים להתקיים _____ שיעורים בתזונה. _____ שיעורים האלה חשובים במיוחד כי תלמידי _____ ישראל צופים בלי _____ הפסקה בפרסומות לחטיפים מזיקים.

17. כתוב בקטע בכל מקום ריק את הפועל **להיות** בזמן ובגוף המתאימים.

כיום כמעט בכל בית יש מחשב, טלוויזיה ומכשירי טלפון ניידים משוכללים מאוד. אולם לפני שנים לא רבות לא _____ מחשב בכל בית, לא _____ טלוויזיה בכל בית, ובטלוויזיה לא _____ ערוצים רבים לצפייה, אלא ערוץ אחד בלבד. איננו יודעים מה _____ ההתפתחות הטכנולוגית הבאה, אולם בכל מקרה חשוב שאנשים _____ פנויים לעסוק גם בפעילות גופנית, ולא יקדישו את רוב זמנם לשימוש באמצעים הטכנולוגיים.

18. כתוב את **מילות הקישור** במקומות המתאימים בקטע. בחר אותן מן הרשימה שלפניך:

בגלל, כש, למרות, כדי ש, אולם, לכן, מפני ש, גם

ארוחת הבוקר נחשבת לארוחה החשובה ביותר ביום, _____ רק אחד מכל ארבעה אנשים אוכל ארוחת בוקר. בסקרים נמצא כי אנשים מדלגים על ארוחת הבוקר _____ הם אינם מודעים לחשיבותה. חשוב לדעת: כמות הסוכר בגופנו יורדת _____ אנחנו ישנים, _____ צריך לחדש אותה בעזרת ארוחת בוקר בריאה. _____ נוכל לפעול ביעילות במשך היום.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

